

Het Kerstfeest van Dominee en Mevrouw Wessels

(voor de oudste kinderen)

N. G. J. VAN SCHOUWENBURG

„'t Zal weer wat worden”, zei dominee Wessels. Hij mopperde dat zo'n beetje voor zich heen, toen hij in zijn studeerkamer even voor het raam ging staan om een pijp te stoppen. Hij keek de weg af naar het dorp. De pastorie lag precies aan het eind er van. Maar hij zag niet veel. Want er hing een dikke mist, die de ochtend bijna tot avond maakte. Hij zag het wel: het werd zo'n dag, waarvan de mensen in deze tijd van het jaar zeiden, dat het geen dag wérd. Aan de overkant bij Berghuis brandde al licht in de huiskamer. Tussen de gordijnen door wierp het een straal over de weg. Net als je van je fietslantaarn hebt, als je 's avonds in de mist rijdt. En daarnaast, bij meester Herder werd een kerstboompje gebracht. Door de vrachtrijder uit de stad. Want in het dorp kon je die niet kopen.

„'t Zal weer wat worden”, mompelde dominee nog eens. Hij rommelde wat op z'n bureau, deed de omslag van de radiogids, keek er even in en zei hardop: „Ik dácht het wel, ja”.

„Wát dacht je wel, Herman?”

Het was mevrouw Wessels, die binnengekomen was met een kop koffie. Ze zette die voor haar man neer, op het bureau en ging voor het raam staan. Ze verwachtte natuurlijk antwoord.

„Och”, zei dominee, „je weet het wel. Nu komen de dagen weer, dat ik me een soort eekhoorn voel”. Dominee keek niet om; dronk wat van zijn koffie.

— „Eekhoorn?”

De domineesvrouw lachte een beetje. Ze wist wel wat haar man bedoelde. „Kom!” zei ze. „Zo erg is het toch niet? Kan het héus niet meevallen?”

„Hoor eens, lieverd, jij hebt er zoveel last niet van. Maar ik ben in de kerstweek net een eekhoorn. 'k Doe niets als van boom naar boom rennen, en 'k moet oppassen...”

„Oppassen? Waarvoor moet je nu óppassen?”

„'k Moet oppassen, dat ik niet tussen twee kerstbomen terechtkom”. Mevrouw zei niets. Maar dominee ging nog even door. „Voor jou is zo'n kerstfeest nog iets nieuws, iets ánders. Jij was het thuis en in de stad heel anders gewend. Laten we er niet meer over praten, Bettie. Maar voor mij is het nu weer de toer om op al die kerst-avondjes, waar ik zijn moet, iets te doen blijken van wat het allervoornaamste is — van die boodschap uit verre streken, voor alle mensen...”

„Maar de gemeente, overmorgen in de kerk, zal heus luisteren naar je preek, Herman!”

„Och ja. Misschien ook wel. Maar er is zoveel bij en omheen en ik ben altijd weer bang, dat iedereen de boódschap van Kerstfeest vergeet en het lied van de engelen, omdat... ze allemaal zo verschrikkelijk veel gaan eten. Ik wéét het zo goed, als ik het kleine getal een beetje slaperig in de middagdienst zie zitten. Weet je, Bettie, het is zo'n kúnst om Kerstfeest te vieren. En ik ben een eekhoorn. 'k Moet feest-

vieren met de meisjes van de padvinderij en met de jongens van de figuurzaagclub en met de zondagsschool en met ..."

„En met de oudjes uit het Tehuis op de Randweg”, zei Bettie. „En daar gaan we sámen naar toe!”

Toen keek dominee om. Want dat was een verrassing voor hem. „Sámen”? Hij glimlachte tegen zijn vrouw, met een beetje ongeloofwaardig gezicht. „Vorig jaar wilde je helemaal niet mee, naar geen enkel Kerstfeest, en nu ...”

„We gaan sámen naar het Tehuis. Naar de oudjes en – nu moest Bettie een beetje glimlachen – naar de ... kinderen”.

„Heb jij dan ...”?

„Ik zég niet wat ik heb. Je zult het wel zien, morgenavond. En ik zal zorgen, dat je dit jaar geén eekhoorn bent. Ga nou maar aan je preek beginnen. Je zult zien, Herman, 't zal meevallen!” Ze gaf haar man een kus en ging naar beneden.

De volgende avond was de mist opgetrokken, die twee volle dagen over het dorp en het land gehangen had. Er stonden sterren aan de hemel. 't Kon wel eens wezen, dat het een beetje vroor. Want er glinsterde wat op de weg en tussen de stenen. Gearmd liepen dominee en mevrouw naar het Tehuis. Ver was het niet. Hoogstens tien minuten, aan het andere eind van het dorp. Ze haalden een paar kinderen in. „Tot straks”, zei mevrouw in 't voorbijgaan.

„Gaan die er dan óok heen?” vroeg dominee. „Naar het Tehuis? Bij de oudjes”?

„Ja, die gaan er ook heen. En die niet alléén, hoor”!

Dominee Wessels begreep er niet veel van. Hij vermoedde wèl iets. Maar daar wilde hij nog niet over praten. Hij zou het wel zien en had zo'n vaag gevoel, dat hij met vragen geen verrassing, die zijn vrouw misschien bedacht had, mocht bederven ...

In de gang van het Tehuis was het een drukte van belang. Daar ging oude Frerik – zo heette hij al twintig jaar! – naar de zaal, en opoetje Bijlsma, aan de arm van de zuster, want ze kon bijna niet meer lopen. En er tussen door liepen de jongens en meisjes van het dorp. En dominee, die in de bestuurskamer werd gelaten bij de directrice, was ineens zijn vrouw kwijt.

„Ja, mevrouw komt zo dadelijk”, zei de zuster. „Ze moest nog even iemand spreken, ziet u”.

Dominee zag het wel niet, maar hij geloofde het maar. Hoorde dat soms, zo dacht hij, ook bij de verrassing, die hij zo'n beetje vermoedde, daarnet onderweg?

Toen zei de directrice, dat ze naar de zaal moesten. Daar zaten al de oudjes. Wel vijf-en-dertig. Opoetje Bijlsma gaf hij in 't voorbijgaan even een hand. Die werd morgen immers 92 jaar...

En vlak naast de lessenaar, waarachter dominee Wessels moest gaan staan, stond de stal van Bethlehem. Maria zat er in, op een stoel, met een grote pop in haar armen. En Jozef stond naast haar. Józef — Piet van de postbode, één van de grootste druktemakers van het dorp. Meester Herder had laatst nog gezegd: „als ik die Piet niet eens wegstuur voor een dag of wat, blijft hij de hele klas in opstand houden...”

En de Wijzen uit het Oosten waren er! Al net zulke schavuiten als Piet. Maar nu waren deze Kaspar, Melchior en Baltasar — want zo heetten die Wijzen immers — bedeesde kleine koninkjes, met kronen van verguld papier op hun woeste haren en zeiden ze, langzaam en duidelijk, achter elkaar wat ze kwamen doen, daar in die stal van Bethlehem. Aan de andere kant van de lessenaar stonden de meisjes, met witte jurkjes aan. De twee voorsten hielden een grote, brandende kaars vast.

Dominee Wessels luisterde gespannen naar het kerstspel, dat daar in het stalletje zo eenvoudig en duidelijk werd opgevoerd. En hij kon maar niet geloven, dat die meisjes, die anders zulke harde stemmetjes hadden, nu zo zacht, bijna of ze niet durfden en als kleine klokjes dat mooie lied zongen „Van hemel hoog, daar kom Ik neer...”

Had zijn vrouw dat voor elkaar getoverd? Dat moest wel. Want, kijk, ze stond achter de krib met herdertjes en Wijzen en nu en dan hielp ze een klein beetje, als één van de jongens niet helemáál precies meer wist, wat hij zeggen moest. En kijk eens — die oudjes! In hun ogen zag dominee de vlam van de grote kaars weerschijnen.

Wat luisterden ze aandachtig, en wat kéken ze. En dat, met meer dan tachtig jaar verschil tussen velen hunner en de spelertjes naast de lessenaar! Nee, hiér zou het hem niet moeilijk vallen om straks iets te vertellen van het grote feest, van de blijdschap en het licht. Hier waren allen eigenlijk... kinderen. Maar, hij mocht nog niet beginnen. Eerst liet mevrouw de oudjes, samen met de kinderen, een lied zingen. De oudjes wat beverig en de kinderen verlegen. Maar ze moesten het toch samen hebben ingestudeerd, dat

vers van „k Zie aan de boom de lichtjes stralen”. De lichtjes aan de boom gingen nu op. Midden in de zaal. Prachtig was het, zo'n boom, met alleen maar sneeuw en zilveren draden. En toen dat gezongen was, kwamen de meisjes en jongens naar voren en diè gaven aan elk oudje een pakje. Dat deed niet zijn vrouw en de directrice óók niet. En je moest eens zien, hoe die wilde Kees Klomp, die altijd rende door de straat

en elke dag bijna een gat in z'n broek viel, aan oude Frerik een pakje gaf, zó voorzichtig, of er een levend vogeltje in zat!

Nú moest dominee de kerstgeschiedenis vertellen. Hij deed het heel anders dan hij gisteren nog van plan was en zelfs onderweg naar het Tehuis. Hij vertelde, of hij voor allemaal kinderen stond, die allemaal een groot geschenk hadden gekregen van het Kind in de kribbe. Een geschenk, dat van de hoge hemel was gekomen, voor iedereen. En daar hoefde je niet meer op te wachten en niet net te doen, of er met Kerstfeest iets zou gebeuren... of Jezus nog komen móest in de wereld en onder de mensen. Nee. Hij is er al lang en voor iedereen. Voor kleine kinderen en oude mensen. „En Hij is vanavond óók hier”, zei dominee. Hij is altijd overal, waar mensen Hem willen ontmoeten. En Hij is blij, mét ons, dat we Zijn feest vieren”.

Dominee had het gemerkt onder het spreken: het was doodstil geweest. Ze hadden dus allemaal goed geluisterd! Die anders zo roerige kinderen, en die oudjes van het Tehuis, die... óók de hele dag maar kwebbelden. Ze hadden immers niet veel anders meer te doen!

Dominee moest nu eens goed die stal van Bethlehem bekijken en aan de jongens vragen, hoe ze dat zo mooi hadden gemaakt. Ze wilden wel allen tegelijk vertellen. Dat ze er al drie weken mee bezig waren geweest en dat „de mevrouw” elke Zondag, na de Zondagsschool, geholpen had, en dat ze vorige Zondag hier óók waren geweest en met de oudjes de liederen moesten zingen, en dat ze toen van de „dikke-*trice*”, zei Wiebe, een kom chocolademelk hadden gehad... Nú waren ze ineens weer druk. Want de spanning was voorbij en 't was erg goed gegaan. De mevrouw had het al gezegd: „Jongens, ik vond, dat jullie het *prachtig* hebben gedaan!”

Eén van de oude vrouwtjes kwam er bij staan. 't Was om een plaatje er van te maken – dacht dominee later. En ze vertelde óók. Want de Kerstavond had haar weer teruggebracht in de herinnering van haar lange leven. Ze vertelde van háar kinderen – ja, nu wel bijna zestig jaar geleden – en van het Kerstfeest van háar Zondagschool, en dat was nóg weer verder terug. Ze had wel eens gedacht, dat ze, oud en gebrekkig als ze nu was, door het Kind van Bethlehem vergeten was... Maar nu – nee, vandáag, en dominee had het immers gezegd! – wíst ze het weer: het grote feest is er voor iedereen. Ze bedankte dominee voor wat hij gezegd had en de jongens voor „jelui medewerking”. „En 'k kan het noóit vergeten”, zei ze. „Nooit”!

Toen alle feesten voorbij waren en dominee Wessels de avond van de Tweede Kerstdag in de pastorie kon blijven, was er eindelijk ook daár Kerstfeest. Mevrouw had een klein boompje versierd met wat engelenhaar en wat sneeuw, en hier en daar een kaarsje en samen zaten ze nu bij het licht daarvan de dagen te overdenken, die voorbij waren.

„Ben je nu heus een eekhoorn geweest?” vroeg mevrouw aan haar man.

Dominee glimlachte wat. „Nee”, zei hij, „dank zij jou heb ik gezien hóe je Kerstfeest moet vieren. En, weet je, Bettie, ik heb óók wat van je geleerd: dat, als we zélf de blijdschap niet hebben om het feest, we met ánderen niet blij kunnen zijn...” En Mevrouw zei, dat ze het óók had moeten leren en dacht, dat ze het begrepen had. „En nu hebben wij feest”, zei dominee. „We zouden het niet hebben, als we het samen met kinderen en oude mensen niet hadden gevierd... als ik niet zeker wist,

dat God het met óns, met de hele gemeente en met ons dorp had gevierd. Geloof je dat óok niet”?

Mevrouw knikte alleen wat. Zoveel zéggen kon ze niet. Maar haar hart had haar wat te doen gegeven. En wat is beter en groter feest dan iets te doen met de blijdschap van je hart?

„Voor wat je gedaan hebt, Bettie, wil ik je niet belonen. Dat zou je zélf niet eens op prijs stellen, denk ik. Maar, 'k héb toch wat voor je. Jij hebt me Kerstfeest laten vieren en je hebt me iets geleerd. Je hebt ons allemaal wat geleerd. En nu dacht ik: als teken van het grote geschenk, dat we allen hebben gekregen, eenmaal, in de stal van Bethlehem, mag ik je dit pakje geven. Dat is niet van mij. Het is van de jongens, en de meisjes, van de oudjes en van nog anderen – voor jou. Maak het maar open.” Mevrouw opende het kleine pakje. In een mooi doosje zat een eenvoudige zilveren ketting, met een rode steen er aan, in een zilveren randje. Misschien zou ze zelf zoiets nooit hebben uitgezocht. Maar dat zei ze niet. Ze heeft het nooit gezegd, en toch dat kettinkje veel gedragen. Want ze had immers ook zélf zo'n heerlijk Kerstfeest gehad en ze was zo blij geweest met de blijden!

Ze lachte wat. De stilte was verbroken. Samen praatten ze nog veel, van vroeger en nu. En zelfs al over Kerstfeest van volgend jaar.

De kaarsjes brandden op en toen de laatste gedoofd was, gingen ze naar bed. Koude was het in die holle, grote kamer. Maar och, wat hinderde dat, als de dankbaarheid van het eigen hart je zó warm maakt?

Dominee was moe, na al die drukke dagen. Hij sliep meteen in. Maar mevrouw kon maar niet in slaap komen. Ze moest er steeds maar aan blijven denken: dat Kerstfeest van vroeger thuis, met een groot diner, een grote boom, veel gasten en tot diep in de nacht. Zou ze het ooit weer willen en kunnen inruilen voor de eenvoud van haar gemeente, in het kleine dorp, dat nog zo ver van de wereld en de stad af lag? Op het tafeltje naast haar bed lag nog de post van eergisteren. Er was nog geen tijd geweest om te zien wat er gekomen was. Ze deed het kleine lampje naast zich aan, en ging maar even zien, wie er wat gestuurd had. Meestal stuurde Wil, haar zuster in New York, om deze tijd zo'n mooi geïllustreerd blad uit Amerika. Wat kon ze altijd genieten van de kleuren en de reclames, die er in stonden! En wat zou ze graag eens willen kijken in zo'n groot modemagazijn!

Ook dit jaar was dat mooie blad er bij. Ze scheurde de omslag er af en op de eerste bladzijde aan de binnenkant had Wil geschreven: „Iedereen vindt het weer prachtig; geniet jij er óok maar van”.

Maar, gek! Nee, 't was net of het haar dit keer maar weinig interesseerde. Ze wist het nu: Kerstfeest is niet het feest van de mooie uitstalling en de mooie japonnen, de grote bomen en de prachtig versierde tafels. 't Is het feest van de eenvoud en van de gewóne mensen... Het feest van het stille, verre Bethlehem.

Haar oog viel op de titel van een feuilleton. „Verstoven op de wind”, heette het verhaal. Ze ging het niet lezen. Maar ze dacht over dat opschrift na. En ze overlegde bij zich zelf, dat er maar één ding is wat blijft, als je wérkelijk Kerstfeest viert: de blijdschap en de dankbaarheid om het geschenk van God.

Ze knipte het licht uit en viel in slaap.

't Was al eind Januari toen ze dat mooie tijdschrift uit Amerika nog eens doorkeek...